

van reizigers voor reizigers

BALI-LOMBOK-JAVA

Lannoo

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
NL-3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Petra van Caneghem; 2023 Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO iStock/Dinesh Khanna

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Routard – Bali, Lombok

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR VAN DE REEKS EN AUTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

ADJUNCT-REDACTEUREN Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUREN Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinot, Mathilde de Boisgrollier, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2023

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2023/45/266 - 9789401490207 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

Op deze pagina's zetten we de toeristische highlights voor je op een rijtje – stuk voor stuk zijn het met recht topperavaringen die je niet mag missen!

18
TOPERVARINGEN

OP BALI

1 **BRANEN DE COERENDE WIND EN DE ZONNENDE WIND VAN RIJTA EN LEGIAN**

De winderige en zonnige stranden van Bali zijn een geweldige plek om te ontspannen. Het is een geweldige plek om te ontspannen en te genieten van de prachtige zee en de prachtige zonsondergang.

2 **LAAT JE WAASSEN OP HET STRAND VAN RIJTA EN LEGIAN**

De winderige en zonnige stranden van Bali zijn een geweldige plek om te ontspannen. Het is een geweldige plek om te ontspannen en te genieten van de prachtige zee en de prachtige zonsondergang.

In het hoofdstuk 'Mens, maatschappij, natuur en cultuur' gaan we dieper in op onder andere de geschiedenis, het cultureel erfgoed en de geografie van het land of gebied dat je bezoekt. Een ideale selectie om alvast thuis of tijdens de heenreis door te nemen.

MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR

Bureaucratie	32
Cultuur en taal	34
Drank	36
Eten	41
Eigenaardig, niet?	42
Festivals, rituelen en ceremonies	43
Geografie	46
Geschiedenis	47
Geschiedenis van het toerisme op Bali: enkele overwegingen	50
Gedrag en gewoontes	53
Kleden	57
Musiek	59
Maatschappijen	60
Misverstand	62
Sport en ontspanning	63
Woning	68
Woreld/erfgoedlijst van Unesco	69
Zelen en gewoontes	70

In het hoofdstuk 'Praktisch' vind je alle nuttige informatie over de bestemming. Lees er alles wat je moet weten over bijvoorbeeld verkeer en vervoer, geldzaken, taal en gebruiken.

BALI-Lombok-JAVA PRAKTISCH

ABC van Indonesië	76
Afkomst en Paspoorten	78
Budget	82
Overnachten	84
Drugs	84
Etiquette	85
Festivals	85
Foto's	85
Geldzaken	85
Geschiedenis	85
Internationale reis	90
Kinderen	90
Klimaat	90
Mensen en bezwaarswaardigheden	92
Reisdocumenten	93
Overnachten	93
Post (Elektronische Post)	96
Ruiteractiviteit	96
Risico's en ergens anders	98
Sigaretten	100
Taal	100
Telecommunicatie	100
Tijdsverschil	100
Vervoer	100
Winkelen	117

De gedeeltes die in twee kolommen zijn gezet, bevatten nuttige informatie, zoals adresgegevens van instanties en webadressen ter voorbereiding op de reis.

19
PRAKTISCH

ABC VAN INDOESIË

Alfabet

Alfabet

Alfabet

Alfabet

Alfabet

Alfabet

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt geboden.

Voor een herkenbare structuur en meer opzoekgemak is de volgorde van onderwerpen per stad of regio telkens hetzelfde: praktische informatie - verblijfsinformatie: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

WIST JE DIT?

Let op deze kaders voor interessante weetjes.

AANDUIDING TROTTERTIPS

trottertip

interessant

niet te missen

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN

algemeen

autoverhuur

bank

busstation

café, bar

camping

consulaat

dansen

duiklocatie

internetcafé

fietsverhuur

haven

honden toegestaan

ijsalon

informatie

kindvriendelijk

koffie- of theehuis

livemuziek, concert

luchthaven

metrostation

ontbijt

parkeren

patisserie

postkantoor

restaurant

roken verboden

slapen

skistation

snackbar

strand

taxi

theater

treinstation

voorzieningen voor rolstoelgebruikers

wandelen

winkelen

Unesco-werelderfgoed

zwemgelegenheden

telefoonnummer

website

e-mailadres

Het schiereiland Bukit	156
Sanur	164
De eilanden: Nusa Lembongan en Nusa Penida	172

DE ROUTES IN HET CENTRUM EN HET NOORDEN 185

Batubulan	185
Sukawati, Batuan, Mas, Bona, Gianyar en Bangli	186
Ubud	188

HET NOORDEN: VAN UBUD NAAR HET BATURMEER 215

Van Ubud naar Tampaksiring	215
Tampaksiring	216
Baturmeer en Baturberg	217
Kintamani	222

DE ROUTES IN HET OOSTEN 223

Klungkung	223
Sidemen	226
Besakih	227
Agungberg	230
Kusamba	231
Padangbai	231

VAN PADANGBAI NAAR TIRTAGANGGA 237

Candi Dasa	237
Tirtagangga	241

DE KUSTWEG IN HET OOSTEN 243

Amed	243
Tulamben	251

DE NOORDKUST 254

Tejakula	254
Van Tejakula naar Singaraja	256
Bedugul	257
Batukau	258
Munduk	259
Lovina	261

HET WESTEN VAN BALI 265

Van Lovina naar Gilimanuk	265
Pemuteran	265
Van Gilimanuk naar het zuiden van Bali	273
Tanah Lot	275
Mengwi	277
Sangeh	278
Kapal, Sempidi, Lukluk	278

LOMBOK

HET WESTEN, ROND MATARAM 286

Lembar	286
Ampanan, Mataram, Cakranegara en Mandalika	287
Senggigi en Mangsit	291

NAAR HET ZUIDEN 297

Op weg naar Sukarara	297
Kuta	300

HET MIDDEN VAN HET EILAND 310

Tetebatu	310
----------------	-----

HET NOORDEN VAN HET EILAND 314

Rinjaniberg	314
-------------------	-----

HET OOSTEN VAN HET EILAND 319**IN HET NOORDWESTEN, DE GILI-EILANDEN** 320

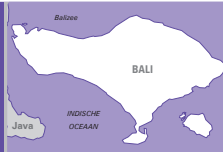
Gili Air	324
Gili Meno	329
Gili Trawangan	333

JAVA

Yogyakarta	346
Prambanan	376
Borobudur	381
Merapivulkaan	390
Solo (Surakarta)	392
Surabaya	393
Probolinggo	401
Bromovulkaan	403
Semeruvulkaan	410
Kawah Ijenvulkaan	413

REGISTER 422

KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Afstanden tussen de steden	112	Lombok, overzichtskaart	282-283
Amed	244	Lovina	262-263
Bali, het noorden van, overzichtskaart	255	Mangsit	297
Bali, het westen van, overzichtskaart	266-267	Nusa Lembongan	175
Bali, het zuiden van, overzichtskaart	157	Padangbai	233
Bali-Lombok-Java, overzichtskaart	74-75	Pemuteran	268
Bali, overzichtskaart	130-131	Prambanan	377
Baturmeer, overzichtskaart	218	Rinjaniberg, overzichtskaart	315
Borobudur	382-383	Reisplanner	123, 125, 126
Borobudur – de bas-reliëfs	386-387	Routes in het oosten, overzichtskaart	224-225
Bromo- en Semeruvulkaan, overzichtskaart	404-405	Sanur	165
Canggu	143	Senggigi	293
Denpasar	135	Surabaya	395
Gili Air	325	Tetebatu	311
Gili Meno	331	Topervaringen	17, 23, 29
Gili Trawangan	335	Tulamben	252
Gili Trawangan, detailkaart	337	Ubud	190-191
Java, overzichtskaart	346-347	Ubud, detailkaart	193
Kawah Ijenvulkaan, overzichtskaart	415	Ubud, omgeving van, overzichtskaart	213
Kuta (Bali)	139	Yogyakarta	351
Kuta (Lombok)	301	Yogyakarta, de Kraton – detailkaart III	369
Kuta (Lombok), de regio, overzichtskaart	306-307	Yogyakarta, de omgeving van, overzichtskaart	373
Kuta, Legian-Seminyak, Petitenget-Canggu, overzichtskaart	138	Yogyakarta, de wijk Prawirotaman – detailkaart II	355
Legian-Seminyak	141	Yogyakarta, het centrum – detailkaart I	353

INLEIDING

Bali, het 'godeneiland', ademt charme en schoonheid. Het is een van de kleinste eilanden van de meer dan 18.000 eilanden tellende Indonesische archipel, maar veruit de meest geliefde toeristische verblijfplaats. Maar ook Lombok laat geleidelijk van zich spreken.

Dit kleine paradijs heeft alles wat nodig is voor een geslaagde vakantie. Schitterende stranden, indrukwekkende en met bossen begroeide vulkanische bergen, prachtige heuvels met trapsgewijs aangelegde rijstvelden waarvan de golvende lijnen heerlijk spelen met het licht en een alomtegenwoordige, authentiek gebleven hindoecultuur.

En dan is er vooral de verbazingwekkend vriendelijke bevolking met haar onverstoorbare gemoedelijkheid. Al even heerlijk is de aangeboren smaak van de Balinezen voor schoonheid, kunst en harmonie.

Of ze nu midden tussen de toeristen wonen of in een afgezonderde gemeenschap, de

Balinezen leven ongestoord voort in hun eigen ritme, met hun eigen gebruiken. Het is een plezier om te zien hoe mannen en vrouwen dagelijks offers neerleggen voor winkels en bruggen, langs de rijstvelden of op een altaar in de tuin, alsof de rest van de wereld niet bestaat. Misschien is het juist door deze alomtegenwoordigheid van het goddelijke dat de Balinees zo beminnelijk is. Bali is een van de laatste eilanden ter wereld die, ondanks de explosieve toeristische groei, hun ziel nog niet helemaal hebben verkocht.

Mediteren in Borobudur, een belangrijke boeddhistische plek, waar je drie keer omheen moet lopen om de pracht ervan tot je door te laten dringen. Of de top van de vulkanen op Java!

Tenzij je ervoor kiest om naar Lombok te gaan, het kleine zusje van Bali, nog bescheiden en minder opzichtig, maar betoverend, gelegen tussen de bergen in het noorden (Rinjani) en de stranden in het zuiden (Kuta).

Ulun Danutempel op Bali

VEELGESTELDE VRAGEN

VERMIJD DEZE DRUKKE MOMENTEN!

Houd rekening met het Chinese Nieuwjaar (jan.-febr.) en de periode rond 1 oktober, wanneer de oprichting van de Volksrepubliek China (1949) wordt gevierd. De Chinezen nemen voor deze gelegenheid enkele dagen vrij en alles in Azië zit dan overvol! Je staat vast in de meest ongelofelijke menselijke files. Vermijd deze momenten of gooi je plannen om.

HEB IK EEN VISUM NODIG?

Voor reizigers met de Nederlandse of Belgische nationaliteit is een visum niet langer vereist voor een verblijf van maximaal dertig dagen, als je het land binnenkomt via een van de belangrijkste havens of luchthavens (Bali, Lombok, Jakarta, Surabaya en Yogyakarta). Bij aankomst krijg je een VoA (Visa on Arrival) bij de immigratiedienst (35 USD).

Wel verplicht is een paspoort dat nog minstens 6 maanden geldig is na vertrek uit Indonesië en nog minstens 2 lege pagina's bevat.

WAT IS DE BESTE PERIODE OM NAAR INDONESIË TE GAAN?

Van juni tot september, dan ligt de watertemperatuur tussen 26 en 29 °C. Vermijd de periode van november tot april. Van december tot maart vallen de zwaarste regens. De vochtigheidsgraad bereikt dan 60-100%.

IS INDONESIË EEN DUUR LAND?

Nee, Indonesië is een heel goedkope bestemming, een van de goedkoopste landen van Zuidoost-Azië zelfs. De prijzen zijn nog steeds heel aantrekkelijk, zowel voor logies en maaltijden als voor excursies. Sommige zones zijn duurder dan andere.

De scooter is een veelgebruikt vervoersmiddel.

Kinderen zijn koning in Indonesië.

KUN JE JE GEMAKKELIJK VERPLAATSEN IN INDONESIË?

Het openbaar vervoer op Bali is een regelrechte ramp. Voor een eiland dat zo sterk ontwikkeld is op toeristisch vlak, is het openbaar vervoer niet erg betrouwbaar. *Bemo's*, het traditionele vervoersmiddel, zijn steeds meer aan het verdwijnen. Taxi's hanteren vaak willekeurige prijzen. Het is een hel en we denken er nog niet aan te parkeren, laat staan te rijden. Met de scooter rijd je gemiddeld 45 km per uur, met de auto amper 13 km per uur. Op Lombok is er minder verkeer, maar ook geen openbaar vervoer. Het eenvoudigst is om voor langere afstanden een auto te huren met chauffeur, houd daar voor vertrek rekening mee in je reisbudget. Voor korte afstanden kun je een scooter huren.

ZIJN ER VEILIGHEIDSPROBLEMEN?

Een portie gezond verstand, een flinke dosis vastberadenheid en hoffelijkheid en, in-

dien nodig, enkele duizenden roepia's volstaan om je uit de meeste situaties te redden. Met echt gevaarlijke situaties zul je waarschijnlijk niet worden geconfronteerd, maar wel met oplichterij, enkele misstanden en rekenfouten, met name in sommige wisselkantoren.

WAT IS HET TIJDSVERSCHIL?

Indonesië heeft verschillende tijdzones. Op Java is het 's zomers 5 uur later dan bij ons en 's winters 6 uur. Voor Bali en Lombok moet je 's zomers 6 uur bijtellen en 's winters 7 uur.

HOELANG IS HET VLIEGEN?

Reken op 15 tot 16 uur vliegen vanuit Europa naar Bali of Jakarta. Tel daarbij ook nog de vele uren wachten in de luchthavens.

KAN IK MET KINDEREN NAAR INDONESIË REIZEN?

Natuurlijk. Kinderen zijn er koning. Neem toch enkele voorzorgsmaatregelen in acht (zie de rubriek 'Kinderen' in het hoofdstuk 'Praktisch').

WAT IS DE WISSELKOERS?

Begin 2023 was €1 circa 16.375 Rps waard.

KUN JE OVERAL MET BETAALKAART BETALEN?

Met een betaalkaart kun je bij veel geldautomaten (ATM) op de toeristische plekken geld pinnen. Betalen met je betaalkaart kan nog steeds niet overal (3% toeslag voor Visa, 5% voor American Express). Vergeet niet om contant geld mee te nemen wanneer je de platgetreden paden verlaat, ook al heb je dan aardig wat bankbiljetten op zak.

KAN IK ME GEMAKKELIJK VERSTAANBAAR MAKEN?

Een beetje Engels is voldoende om je te redden. De Balinezen passen zich steeds meer

aan het toerisme aan en daarom hebben ze Engels nodig.

WELKE VACCINS ZIJN ABSOLUUT NOODZAKELIJK?

Geen enkel vaccin is verplicht, maar het is verstandig om je te laten inenten tegen buiktyfus. Vaccins tegen hepatitis A en B zijn eveneens raadzaam. Antimalariapillen zijn momenteel absoluut noodzakelijk in heel Indonesië, behalve in de grote steden op Java en op Bali.

WELKE OVERNACHTINGS-MOGELIJKHEDEN ZIJN ER?

Wat overnachtingsmogelijkheden betreft, zit je op Bali goed. Het aanbod overstijgt ruimschoots de vraag. Hotels van verschillende categorieën, luxe resorts, persoonlijke *guesthouses*, *homestays* (kleine, goedkope en over het algemeen nette hotels), bungalows, zelfs kleine, vrijstaande huisjes, je zult probleemloos een kamer kunnen vinden. Aan het eind van het hoogseizoen dalen de prijzen met 30-50% in de luxe hotels. Let echter wel op de staat van de voorzieningen, ze zijn niet altijd even goed onderhouden. Wees voorzichtig met het huren van een villa, een aantrekkelijke formule vanwege het comfort en de vrijheid die het biedt, maar veel villa's zijn illegaal gebouwd en dat kan problemen opleveren.

ZIJN DE STOPCONTACTEN HETZELFDE ALS BIJ ONS?

220 volt is heel gangbaar. De stopcontacten hebben twee gaten (wij kunnen onze toestellen dus perfect aansluiten) en stroomonderbrekingen zijn zeldzaam.

MOET JE EEN FOOI BETALEN?

Zoals in de meeste landen van Zuidoost-Azië is deze gewoonte overgewaaid met het toerisme. In Indonesië is het echter nog

geen vast gebruik. In hotels en restaurants ben je niet verplicht een fooi te geven, vooral omdat bepaalde adressen al 10-15% extra rekenen voor de bediening. Maar in bepaalde omstandigheden kun je er niet onderuit; kruisers bijvoorbeeld verwachten een fooi. Je geeft ze zo'n 5000-10.000 Rps, afhankelijk van hoeveel bagage je bij je hebt of waar de kruier je mee heeft geholpen. Reken voor privéchauffeurs circa 75.000 Rps per dag.

ZIJN ER GOEDE SPOTS OM TE DUIKEN EN TE SURFEN?

De stranden van Bali, zoals dat van Ulu Watu (voor gevorderden) en dat van Kuta (voor beginners) en ook Nusa Ceningan, zijn wereldberoemd bij surfers. Voor duikers zijn de riffen van de Gili-eilanden op Lombok en de streek van Amed, Pemuatan, Nusa Lembongan en Nusa Penida op Bali echte paradijzen.

ZIJN ER INDONESISCHE CULINAIRE CURIOSITEITEN?

Wie er trek in heeft, kan hier vlinderlarven, python of buffelhersenen proeven (hoewel die niet makkelijk te vinden zijn). Over het algemeen eet je goed in Indonesië. Rijst en vis zijn de basisvoedingsmiddelen. Je vindt hier ook een ruim aanbod aan dagverse groenten.

18 TOPERVARINGEN

1

OP BALI

1 WOON DE CEREMONIE VAN DE ZONSONDERGANG BIJ OP DE STRANDEN VAN KUTA EN LEGIAN

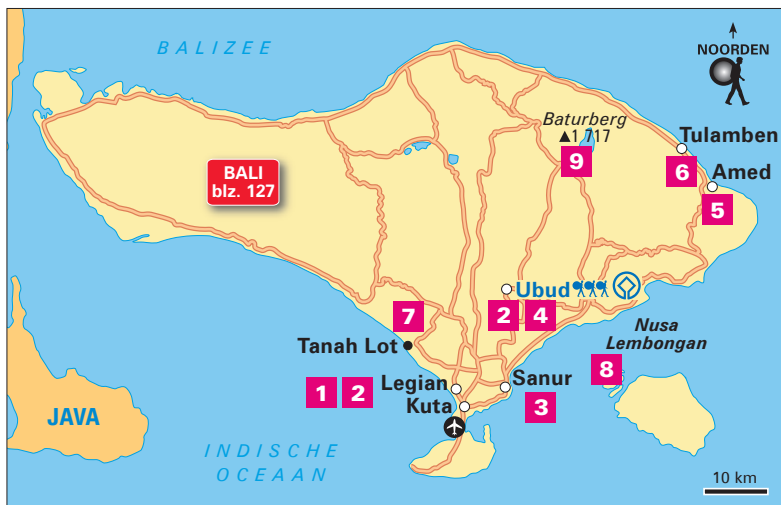
Het mooiste strand van Bali is zonder twijfel dat van Kuta en Legian. Het strand strekt zich over meerdere kilometers uit. Het spektakel van de zonsondergang brengt de lokale bevolking en toeristen op een harmonieuze manier samen. Zodra de zon onder is, stroomt het strand leeg. *Blz. 155*

Goed om te weten: het spektakel begint rond 17.00 u en duurt circa 40 min.

2 LAAT JE MASSEREN OP HET STRAND VAN KUTA MET UITZICHT OP DE GOLVEN OF IN EEN ELEGANTE SPA IN UBUD

Een massage met kokosolie maakt deel uit van de cultuur op Bali en blijft een heerlijk moment. Op het strand bij zonsondergang of in een elegante spa voor de gelukzaligheid, je krijgt de smaak snel te pakken. *Blz. 156*

Goed om te weten: op het strand herken je de masseuses aan hun kegelvormige hoed met een nummer en aan hun badge.

3

3 OBSERVEER DE TUIMELENDE VLIEGERS IN HET ZUIDEN VAN HET EILAND

Vliegers worden op Bali gezien als een middel om met de goden te communiceren. De ene is nog mooier dan de andere. Je ziet ze overal vliegen. Er worden verschillende wedstrijden georganiseerd, waarbij het ook draait om de vorm en esthetiek. Ze hebben vaak de vorm van vissen of draken en zijn gigantisch: meer dan 10 m lang. *Blz. 172*

Goed om te weten: mis niet het Bali Kite Festival in juli in Sanur en de oefeningen in de rijstvelden het hele jaar door.

4 MAAK UITSTAPJES DOOR DE SCHITTERENDE LANDSCHAPPEN MET RIJSTVELDEN IN TERRAS- VORM ROND UBUD

De landschappen en de weelderige natuur in het binnenland van het eiland zijn onuitput-

telijke bronnen van inspiratie. De regio Ubud herbergt onder andere heuvels met rijstvelden die in het licht lijken te dansen, bassins omringd door groen waar de wolken in gereflecteerd worden. Een van de mooiste decors van Bali. Onze lievelingsplek: Jatiluwih. *Blz. 211*

Goed om te weten: je kunt het beste een fiets huren; het gevoel dat je krijgt wanneer je tussen de rijstvelden door fietst, is onbeschrijflijk.

5 BEKIJK IN AMED HOE DE KLEURRIJKE PRAHUS DE GRILLIGE GOLVEN TROTSEREN ALS ZE UITVAREN OM TE VISSEN

Prachtige, kleine stranden van zwart zand dienen als haven voor de *prahus*. Het is een verbazingwekkend gezicht wanneer de vissers allemaal tegelijk met hun bootjes uitvaren: de driehoekige zeilen in alle kleuren van de regenboog lijken wel een zwerm vlinders. *Blz. 249*

4

5

FOTOVERANTWOORDING

- blz. 8, 25, 128, 207 Chen Ws / Shutterstock
 blz. 9, 276, 280 Aleksandar Todorovic / Shutterstock
 blz. 10 Maciej Matlak / Shutterstock
 blz. 12 Guitar photographer / Shutterstock
 blz. 13 Phuong D. Nguyen / Shutterstock
 blz. 14 lastdjedai / Shutterstock
 blz. 15 Visionsi / Shutterstock
 blz. 16 Travel__Photography / Shutterstock
 blz. 17 hkhtthj / Shutterstock
 blz. 18 Denis Moskvinov / Shutterstock
 blz. 19 b. Leo_nik / Shutterstock
 blz. 19 o. joakimkk / iStock
 blz. 20 tipwam / Shutterstock
 blz. 21 timsimages.uk / Shutterstock
 blz. 22 l. carol mitchell
 blz. 22 r. bloodua / iStock
 blz. 23 phenyx7776 / Shutterstock
 blz. 24 Damian Pankowicz / Shutterstock
 blz. 26 Audrey AK
 blz. 27 b. Christopher Moswitzer / iStock
 blz. 27 o. ChanwitOhm / iStock
 blz. 28 b. Biletskiy_Evgeniy / iStock
 blz. 28 o. Kanuman / Shutterstock
 blz. 29 Oscar Espinosa / Shutterstock
 blz. 30-31 Marius Dobilas / Shutterstock
 blz. 35 Roman Sidorenko / Shutterstock
 blz. 45 structuresxx / Shutterstock
 blz. 52-53 mohd farid / Shutterstock
 blz. 68 Lempoyang Photo Art / Shutterstock
 blz. 73 Artaporn Puthikampol / Shutterstock
 blz. 76-77 Worldpics / Shutterstock
 blz. 87 Vector1st / Shutterstock
 blz. 94-95 Phraisohn Siripool / Shutterstock
 blz. 111 Milosz Maslanka / Shutterstock
 blz. 118 Elizaveta Galitckaia / Shutterstock
 blz. 122 DavidNNP / Shutterstock
 blz. 123 daphnusia images / Shutterstock
 blz. 124 b. Johan Kusuma / Dreamstime.com
 blz. 124 o. JM Travel Photography / Shutterstock
 blz. 133 zaferkizilkaya / Shutterstock
 blz. 136 Bagus d / TripAdvisor
 blz. 137 Irina Ovchinnikova / Shutterstock
 blz. 146 Pearl Boutique Hotel
 blz. 147 The Amala, Legian
 blz. 148 Green Room / TripAdvisor
 blz. 152 Warung Sulawesi / TripAdvisor
 blz. 154 AsiaTravel / Shutterstock
 blz. 155 Potato Head
 blz. 159 Cuca / TripAdvisor
 blz. 161 W.D. Oleh / TripAdvisor
 blz. 162 kudla / Shutterstock
 blz. 168 Kembali Lagi Guesthouse
 blz. 170 Soya / TripAdvisor
 blz. 172 Rido Zaen / Shutterstock
 blz. 178 Ombak Zero Waste
 blz. 184 Dudarev Mikhail / Shutterstock
 blz. 196 Edmund Lowe Photography / Shutterstock
 blz. 198 Wapa di Ume
 blz. 203 CafeWayan
 blz. 204 l. MOTHER
 blz. 204 r. Nusantra / Shutterstock
 blz. 217 tonson / Shutterstock
 blz. 220 Black Lava
 blz. 228-229 Phraisohn Siripool / Shutterstock
 blz. 235 Bloo Lagoon
 blz. 238 Vincent's
 blz. 239 Philip Game / Alamy Stock Photo
 blz. 242 TerryJLawrence / iStock
 blz. 245 Ganeshamed
 blz. 246 Le Jardin
 blz. 247 Green Leaf Amed
 blz. 252 Matahari Tulamben Resort
 blz. 253 Dudarev Mikhail / Shutterstock
 blz. 260 Sanak Retreat
 blz. 264 KeongDaGreat / Shutterstock
 blz. 270 Taman Sari Bali Cottages
 blz. 289 Art Directors & TRIP / Alamy Stock Photo
 blz. 294 Puri Mas Boutique Resort and Spa
 blz. 299 emran / Shutterstock
 blz. 306 Tony Prince / Shutterstock
 blz. 312 Les Rizières
 blz. 317 Mohd Nor Hasen Bin Sudin / Shutterstock
 blz. 324 Lisa-Lisa / Shutterstock
 blz. 328 Sunrise Resort
 blz. 332 b. Mahamaya
 blz. 332 o. master2 / iStock
 blz. 336 Mad Monkey
 blz. 338 Karma Kayak
 blz. 340 Sony Herdiana / Shutterstock
 blz. 344 mimisim / Shutterstock
 blz. 357 TravelMuse / Alamy Stock Photo
 blz. 360 The Phoenix Hotel
 blz. 364 ViaVia
 blz. 370 Vassamon Anansukkasem / Shutterstock
 blz. 384 Luciano Mortula – LGM / Shutterstock
 blz. 393 Andreas H / Shutterstock
 blz. 407 holgs / iStock
 blz. 412 Pak Tasrip Family Homestay